

Vykypěl, Bohumil

Roman Jakobson: Critical assessments of leading linguists

Linguistica Brunensia. 2016, vol. 64, iss. 2, pp. 104-105

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136180>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Roman Jakobson: Critical Assessments of Leading Linguists.

Edited by Margaret Thomas. London – New York: Routledge 2014. 4 volumes. XXIV + 367 s. + XIV + 422 s. + XIV + 466 s. + XIV + 525 s.
ISBN 978-0-415-62426-8.

Jakobsonologové zajásali: v řadě *Critical Assessments of Leading Linguists*, vydávané nakladatelstvím Routledge, teď po Chomském, Bloomfieldovi, Sapirovi a Saussurovi vyšel díl věnovaný Romanu Jakobsonovi. Obsah je následující. První svazek je bio-bibliografický: přináší jednak pojednání o soupisech Jakobsonových textů a o textech o Jakobsonovi, jednak texty o jednotlivých etapách Jakobsonova života od Moskvy přes Prahu až po Ameriku (prvnímu svazku chybí poučná FISCHER-JØRGENSEN 1998). Druhý svazek obsahuje texty o Jakobsonově práci v oblasti fonologie (druhému svazku chybí VACHEK 1964, důležité vymezení pozice pražské školy vůči pozdnímu, už nepražskému Jakobsonovi; musel by se ovšem přeložit do angličtiny...). V třetím svazku jsou texty o jiných Jakobsonových lingvistických tématech než fonologických (podobně jako druhému svazku chybí i zde pražská kritika, totiž DOKULIL 1994 [1958] proti rigidnímu chápání pojmu obecného významu). Poslední, čtvrtý svazek pak přináší příspěvky o Jakobsonových pracích na nelingvistická, zejména poetologická témata (čtvrtému svazku by slušel ještě nějaký text o Jakobsonově práci na poli dějin literatury, např. LEHÁR 1995).

Obsah jakobsonovského dílu routledgovské řady je tedy, jak vidno, bohatý. Nicméně po jeho přečtení – či vzhledem k rozsahu spíše prolistování – převládnu po prvotním nadšení přece jen jisté rozpaky, neboť spíš než s potřebným koherentním *critical assessment* Jakobsonova života a díla máme většinu času co dočinění s disparátním *long celebration* Romana Jakobsona. Skutečná kritická analýza velké postavy Romana Jakobsona tak pořád chybí. Nicméně je třeba říct, že opravdová historiografická (nejen exegetická) monografie o Jakobsonovi nebude se vši pravděpodobností napsána. Zpřítomněme si v duchu Jakobsonovo výjimečně rozsáhlé a tematicky různorodé i metodologicky silně variabilní dílo, patřící vlastně Jakobsonům několika, i jeho život se všemi jeho zastávkami v nejrůznějších zemích a představme si, kolik archivů v kolika zemích a kolik dokumentů v kolika jazycích by bylo třeba projít, a pochopíme, že monografie o Jakobsonově životě a díle by musela nejen zpracovat obrovské množství materiálu, ale také a snad především by si musela odpovédět na otázku, jak vlastně spojit a pochopit ony různé kontexty, v nichž Jakobson vystupoval, a hrozilo by tak, že taková kniha bude o všem a o ničem: o všem důležitém a o ničem zvláštním. A právě proto dosud nebyla a nikdy nebude napsána.

LITERATURA

DOKULIL, Miloš. 1994. On morphological oppositions. In: *Praguiana 1945–1990*. LUELSHORFF, Philip A. – PANEVOVÁ, Jarmila – SGALL, Petr, eds. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, s. 113–130.

FISCHER-JØRGENSEN, Eli. 1998. Roman Jakobson and Denmark. *Acta linguistica Hafniensia* 29, s. 13–28.

LEHÁR, Jan. 1995. Roman Jakobson: Moudrost starých Čechů (Nedokončená polemika o smysl českých dějin). *Česká literatura*. 43 (1), s. 39–56.

VACHEK, Josef. 1964. Od školy pražské k harvardské. *Slovo a slovesnost*. 25 (4), s. 288–291.

Bohumil Vykypěl

Institute of the Czech Language of the AS CR, v. v. i.

Department of Etymology

Veveří 97, 602 00 Brno

Czech Republic

vykypel@iach.cz